

KAN Kook:
'Anticipating Shabbat'

(1)

פ"ב

Soloveitchik: On Repentance

(1)

*Allow me, please, to make a "private confession" concerning a matter that has caused me much loss of sleep. I am not so very old, yet I remember a time when ninety percent of world Jewry were observant and the secularists were a small minority at the fringes of the camp. I still remember—it was not so long ago—when Jews were still close to God and lived in an atmosphere pervaded with holiness. But, today, what do we see? The profane and the secular are in control wherever we turn. Even in those neighborhoods made up predominantly of religious Jews one can no longer talk of the "sanctity of the Sabbath day." True, there are Jews in America who observe the Sabbath. The label "Sabbath observer" has come to be used as a title of honor in our circles, just like "Harav HaGaon"—neither really indicates anything and both testify to the lowly state of our generation. But, it is not for the Sabbath that my heart aches, it is for the forgotten "eve of the Sabbath." There are Sabbath-observing Jews in America, but there are not "eve-of-the-Sabbath" Jews who go out to greet the Sabbath with beating hearts and pulsating souls.

זמנים. הלכות שבת פרק כט ל

(2)
גמ"ל

: ב' יאזוהו כבוד זה שאמרו חכמים
שמצוה על אדם לרחוץ פניו ידיו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד השבת [6] ומתעטף
בציצית ויושב בכבוד ראש מיחל להקבלת פני השבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך.
וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בוא ונצא
לקראת שבת המלך:

(3)
גמ"ל

בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא ורהיט בין השמשות.
אמרו ליה: הני למה לך? אמר להו: לכבוד שבת. ותיסקי לך בחד! — חד קנגד "זכור" וחד
קנגד "שמור". אמר ליה לבריה: חזי כמה חביבין מצות על ישראל. אייתיבה דעתיה.

As the sun was setting on Shabbat eve, they saw an elderly man who was holding two bundles of myrtle branches and running at twilight. They said to him: Why do you have these? He said to them: In honor of Shabbat. They said to him: And let one suffice. He answered them: One is corresponding to: "Remember the Shabbat day, to keep it holy" (Exodus 20:8), and one is corresponding to: "Observe the Shabbat day, to keep it holy" (Deuteronomy 5:12). Rabbi Shimon said to his son: See how beloved the mitzvot are to Israel. Their minds were put at ease

עין איה

ומרוממת אותם בעצם קדושת היום למעלה מכל עניני חול ומדבקתם בכבוד עליון וקדושה עליונה. חוץ מזה, היא ממשכת ג"כ את כל ימי המעשה עם כל חילונותם ושפלותם, שע"י שהם נזכרים בקדושת השבת הנם מתרוממים. ובאין הכרה מוחשית, הנפש הישראלית מרוממת עצמה אפילו בימי החול מפני זכר של יום השבת, ובזה אין דברי החול שפלים כ"כ כמו שהם נראים בחיצוניות שלהם, כ"א הם הולכים ומתעלים בקדושת השבת.

רעת. בחדו פניא דמעלי שבתא, חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני אסא, ורהיט בין השמשות, א"ל הני למה לך, א"ל לכבוד שבת, ותפני לך בחד, חד כנגד זכור וחד כנגד שמור, א"ל לבריה חזי כמה חביבין מצות על ישראל, יתיב דעתייהו. קדושת השבת יש שנים בכחה: האחד מה שהיא מקדשת ומעלה את ישראל בקדושתה העליונה

השאיבה והניסוך — האמצעי והמטרה

שמחת בית השואבה, שהיתה נוהגת בבית המקדש, בלילי חג הסוכות, הרי היתה קשורה בניסוך-המים על גבי המזבח כל שבעת ימי חג הסוכות, והשאלה המתעוררת היא: מדוע נקראה השמחה על שם מעשה השאיבה, שזה רק הכשר מצוה, אמצעי לקיום המצוה, ולא נקראה על שם המצוה עצמה — שמחת בית הניסוך?

והסביר מרן הרב זצ"ל, שבזה באו חז"ל ללמדנו שעלידי שהאדם מקדש את מעשיו, עושה כל פעולה לשם-שמים, בכוונה גמורה לעשות רצון ד', האמצעי מתעלה ומגיע לדרגת התכלית, לדרגת המטרה עצמה.*

והנה יש עוד בהבסוף מעלה יתרה, כי במעשה אינו רק מה שעושה, דרך משל תפלין בשמנים או אין בידו אלא מצות תפלין, אבל הבסוף והתלהבות שיש לו להמצוה כדי לעשות נחת רוח להבורא הוא כולל כל המצות ומעלה עליו באלו עשאו לכל המצות, כמאמר חז"ל 'חשב לעשות ונאנס' כו':

Now, longing for God has another virtue. When a person suffices just with the deed, then he is limited to the deed itself. For example, if a person puts on tefillin, then only his hand has the benefit of putting on tefillin. But when a person yearns and pines for a mitzvah, in order to give God pleasure, the performance of the particular mitzvah includes *all* the mitzvos, and it is considered as if he had performed all the mitzvos. As our Sages say,^[141] "When a person who intended to do a mitzvah was accidentally prevented from doing so...it is considered as if he performed the mitzvah."

(3)

(1)

27

שבת דף יב

פרק ראשון

יציאות השבת

רש"י

דכיר להו. תניא חנניא אומר חייב אדם למשמש בבגדו ערב שבת עם חשכה. א"ר יוסף הלכתא רבתי לשבת.

למשמש בגדו. שלא יחל כבוד בשום דבר פן יולאנו: הלכתא רבתי. דבר גדול יש כאן לספרו חליקור שבת:

עין איה

2)

מב. תניא רבי חנניא אומר חייב אדם למשמש בבגדו ע"ש עם חשכה, א"ר יוסף הלכתא רבתי לשבת. אחד מיסודי קדושת השבת הוא להשוות [את] החיים החיצוניים אל ערך החיים הפנימיים, שכפי רב המרחק שביניהם יגרע מצב האדם ויהי יותר רחוק מצביונו ששם לו אדון כל החפץ בהצלחתו. הקדושה, המנוחה, העידון, המה הסגולות המיוחדות לחיי האדם הפנימיים כשהם על טהרתם והשלמתם. אבל מה רחוקים המה מהחיים החיצוניים, שנסתכנו ככה ע"י אותם החשבונות הרבים שבקשו להם בני האדם, ושכחו מצדם את אשר עשם אלהים ישרא'. ע"כ השבת בקדושתה היא מחזירה את כח החיים הפנימיים,

(3)

55

שבת דף כא

פרק שני

במה מדליקין

רש"י

דף כא ע"א ולא בשמן קיק. מאי שמן קיק. אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי עוף אחד יש בכרכי הים וקיק שמו. רב יצחק בריה דרב יהודה אמר משחא דקאזא. ר"ל אמר קיקיון דיונה. אמר רבה בר בר חנה לדידי חזי לי קיקיון דיונה לצלוליבא

בשמן קיק. שמן של עוף אחד כותבין בבר ודולק: משחא דקאזא. שמן שעשויס מנרטיני למר בפן שקורים קוטריין: קיקיון. כעין אותה של יונה: לדידי חזי לי. מין קיקיון של יונה:

עין איה

(4)

א. ולא בשמן קיק. מאי שמן קיק, אמר שמואל שאילתינהו לכל נחותי ימא ואמרו לי עוף אחד יש בכרכי הים וקיק שמו. רב יצחק בריה דר"י אמר משחא דקאזא. ר"ל אמר קיקיון דיונה. שבת הוא יום שכולו קודש, עונג ומנוחה. הדלקת הנרות מוסיפה שלום ושמחה פנימית, ע"כ ראוי שילמד האדם [את] עצמו אז להסתכל ולהבין מה היא ההצלחה, שיסודה באמת, שהיא מצלחת את האדם בגופו ונפשו, מביאתו לחיי עד וממלאתו חדות לב ושלות צדיקים בחיי הבלו, ומה היא ההצלחה הכוזבת, שרוב בני"א רודפים אחריה, הצלחת העושר, מבלי להקפיד על האמצעים והדרכים, שעל ידם תהי קנויה להם.

(5)

היטב חרה-לי ער-מות: ולאמר יהוה אתה חסד על-הקיקיון אשר לא-עמלת בו ולא גדלתו שכן-לילה הנה ובן-לילה אבד: יא

ד
י"א

220
111

(1)

אמר ליה הקדוש ברוך הוא למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה

ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם.

(2)

עין איה

טו. תנ"ה לדעת כי אני ד' מקדשכם, אי"ל הקב"ה
למשה מתנה טובה י"ל בבית גנזי ושבת שמה ואני
מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם. השבת וקדושתה אין
פעולתה השלמה על שומריה נכרת בכל ערכה מיד, כי היא
מובילה אותם אל מטרותם בדרך הארוכה של הזמן ההוא אל
העתיד.